

Závěrečná zpráva o činnosti Holštejnské
výzkumné skupiny za rok 1979.

Činnost Holštejnské výzkumné skupiny byla zaměřena tak jako v minulých letech na řešení problému paleoodtokových cest potoka Bílá voda, v návaznosti na dlouhodobý plán činnosti skupiny. Práce byly soustředěny především na dokončení výzkumných prací v závrttech č. 68 a č. 60.

Přehled jednotlivých lokalit:

- 1/ Jeskyně č. 40 - Holštejnská /518/. Plánovaný rozsah prací nebyl splněn v celém rozsahu z důvodu, že se nepodařilo zajistit potřebné technické vybavení pro mechanické rozšíření skalní úžiny ve dně chodby za „Děmem šílenců“. V jeskyni bylo prováděno pouze pravidelné čištění průkopů od napádaného materiálu a byl udržován průkop před jeskyní. Z jeskyně odebral P. Glozar vzorky sedimentů pro petrografické zpracování.
- 2/ Jeskyně č. 10 - Nová Rasovna /511/. V jeskyni byl proveden úspěšný pokus o překonání závalu v komíně spodní chodby pod propadáním. Podařilo se proniknout do volné dutiny s komínem cca 8 m vysokým, končícím v balvanitém závalu. Ze závalu proudí do jeskyně silný průvan. Komín ústí do zavaleného jícnu propadání v řečišti.

Na základě dlouhodobého sledování kolísání vodních stavů, se podařilo za minimálních vodních stavů v měsíci srpnu proniknout k odtokovému syfonu. V těsné blízkosti Marianovské chodby byla prokopána bariera tvořená šterky a vápencovými balvany a podařilo se trvale snížit hladinu syfonu o 1,3 metru. Tím bylo docíleno zkrácení intervalu, kdy není možný přístup k Macošskému syfonu.
- 3/ Jeskyně č. 11 - Stará Rasovna /540/. Do Staré Rasovny - Trativodné chodby bylo provedeno několik exkurzí, které sledovaly kolísání hladiny I. syfonu. Z důvodu, že se nepodařilo zjistit el. agregát, nebyl plánovaný čerpací pokus proveden.
- 4/ Závrt č. 60. V závrtě bylo po celý rok intenzivně pokračováno v dalších pracích. Počátkem roku se podařilo po vyhloubení sondy 3 m hluboké na dně V. propasti proniknout do další, v pořadí již VI. propasti, se dnem v hloubce 45 metrů. Po jarní oblevě bylo ono částečně zatopeno a další práce se přesunuly na dokončení vyklizení horizontu v hloubce 15 metrů. Dále byly rozšířeny spojovací chodby mezi III., IV. a V. propastí a zabezpečen sestup. Po zaměření všech prostor bylo přikročeno k prohloubení dna I. propasti a následnému spojení s II. propastí

a po proražení závalu bylo dosaženo spojení s komínem v V. propasti. Tento spojovací úsek byl vystrojen pevnými žebři a tím bylo dosaženo rychlého a bezpečného přístupu do spodních partií. Po opadnutí vod na dně VI. propasti bylo bylo sondováno v nízkém trativodu, kde se podařilo dne 30. 6. 1979 proniknout do puklinové chodby se silnou ozvěnou. „Chodba ozvěny“ má téměř v celém úseku skalní dno. Prostory VII. propasti byly orientačně zameřeny, dno ležící v hloubce 90 metrů, je tvořeno vodní hladinou. Hloubka jezírka byla naměřena 4 metry. Stěny VII. propasti byly očištěny od volných kamenů, upraven přístup a zabezpečen lanovými žebříky. Průběžně je prováděn lezecký průzkum stěn a stropů. V celém průběhu závrtu byl proveden průzkum komínů.

Přímo pod sestupem do VI. propasti bylo v nejnižším místě započato s hloubením sondy. Do konce roku dosáhla hloubky 7 metrů. Práce jsou zde ztěžovány nedostatkem místa na ukládání vyléženého materiálu. Stěny sondy je nutno průběžně pažit a vzhledem k nedostatku místa bylo proto dno VI. propasti přepaženo výdřevou a za tuto je materiál ukládán. Kovněž ústí „Chodby ozvěny“ bylo nutno zabezpečit výdřevou. Výplň sondy je tvořena téměř výhradně šedo zelenou hlinou s množstvím uhlíků značně zapáchající. Od hloubky 3 metrů je v sondě stále voda, kterou je nutno stále odčerpávat. Dne 31. 12. 1979 se v hloubce 6,5 m otevřela ve stěně úzká puklina zaplněná vodou. Pro zabezpečení výdřevy bylo nutno neustále zajišťovat přísun potřebného dřeva. V dalších pracích se pokračuje.

5/ Závrt č. 68. Počátkem roku se podařilo zajistit 2 potapeče z Trygon klubu a provést potačský průzkum koncového syfonu. Podařilo se proniknout o 7 m dále, nízkou 1,8metru širokou chodbou se stále klesajícím stropem. Další postup byl z bezpečnostních důvodů zastaven. Chodba dále pokračuje v přímém směru.

V závrtě byla poté demontována část el. instalace a čerpadel po III. Krápníkový dóm a čerpadla přesunuta do podzemního propadání. Zde se za velmi obtížných podmínek podařilo prokopat 4,5 m daleko, kde se strop zvedl do vyšší síňky, ze které pokračovala opět nízká chodba. Z důvodů nedostatku místa na ukládání vykopaného materiálu bylo nutno další práce v těchto místech zastavit. Koryto bylo po skončení prací uvedeno do původního stavu a zabezpečen odtok vody. Ze všech prostor závrtu s výjimkou vstupní šachty byla demontována veškerá el. instalace, telefoní vedení a vyklizen všechny materiál, včetně dřeva po průzkumných pracích. Z komína ve III. dómu byly sundány lanové žebře. V horizontálním úseku bylo upraveno koryto a průkopy pro odtok vody.

Dále bylo pokračováno v uvolňování pukliny, směřující zpět ze Vstupního dómu do údolí. V těchto místech se podařilo postoupit o 10 metrů proti přítoku vody. Prostory byly zameřeny. V závrtě bylo započato s geologickou dokumentací prostor a je připravován ke konservaci.

- 6/ Závrt č. 67. Koncem roku byly započaty sondážní práce v závrtě č. 67, situovaném na údolní terase pod jeskyní Bílá hvězda. V závrtě bylo odstraněno staré smetiště a vyhloubena rýha 2,6 m dlouhá, 1 m široká a 3 m hluboká, která zastihla jícen ucpaný smetím a balvany. Během další sondáže bylo dosaženo podél silně korodované skalní stěny hloubky 5 metrů. Do jícnu směřuje výrazný průvan. V pracích se pokračuje.
- 7/ Závrt č. 74. V závrtě nebyly v roce 1979 žádné práce prováděny a převádí se na rok 1980.
- 8/ Závrt č. 1 v Sýčkách. Po jarním tání sněhu se v závrtě propadla deprese asi 1,2 m hluboká. Proti sesutí svahu byla v přítokovém korytě postavena dřevená bariera a v závrtě vyhloubena sonda cca 2 m hluboká.
- 9/ V měsíci srpnu se uskutečnilo v Holštejně již tradiční soustředění členů skupiny a spolupracovníků. Během akce bylo prováděno náročné čerpání a prolongace ponoru v závrtě č. 68. Hlavní náplní celého soustředění bylo poznání pracovišť okolních skupin a seznámení se se způsobem prací na ostatních lokalitách v Moravském krasu. Navštíveny byly jeskyně Vintoky, Šamalíkovy, 13C, a Piková dáma. Dále byly navštíveny zpřístupněné jeskyně a uskutečněny povrchové exkurze po náhorní rovině v okolí Macochy.
- 10/ Během celého roku bylo pokračováno ve sledování vodních poměrů v celé zájmové oblasti skupiny. V Nové Rasovně bylo na základě výsledků pozorování dosaženo trvalé snížení hladiny syfonu v Hlavní chodbě o 1,3 metru. V závrtě č. 68 bylo sledováno kolísání průtoků v závislosti na povrchových stavech. Zvýšená pozornost byla věnována vodním poměrům v závrtě č. 59 a v oblasti Strážné.
- 11/ Členové skupiny uskutečnili celou řadu povrchových exkurzí po severní a střední části Moravského krasu, za účelem poznání krasového reliéfu a provádění fotodokumentace.
- 12/ Informativně byly několikrát navštíveny jeskyně Nová a Stará Rasovna, Podhradní ponor, Piková dáma, V Bučí, Hladomorna, Příční, Chlupatý závrt, Červíkovy, Pasovského, Malý lesík, Křížový kluk, závrt č. 59, 66 a další menší jeskyně na holštejnsku a zpřístupněné jeskyně.
- 13/ V závrtě č. 68 bylo pokračováno v podrobném teplotním měření celé vstupní šachty a části nových prostor. Další měření byla prováděna v závrtích č. 60 a 67.
- 14/ Mapovací a dokumentační práce byly prováděny v závrtích č. 68 a č. 60, kde bylo provedeno zaměření všech prostor po VI. propasti, včetně spojovacího úseku mezi I., II. a V. propastí. V rámci mapovacího kurzu byla provedena nivelace některých závrtů na náhorní rovině nad Holštejnskou jeskyní.

- 15/ Značná pozornost byla věnována sledování průvanů v závrtě č. 68 a jejich vyhodnocení pro další možnost postupu.
- 16/ Na naši žádost poskytla Správa ChKO MK v Blansku naší skupině 7 skruží a 1q cementu na trvalé zabezpečení vstupní šachty v závrtě č. 60. Skupina zajistila jejich dovoz na lokalitu. Dále zajistila ve své režii potřebný materiál - písek a část cementu, včetně dovozu pro obetonování jícnu. Betonáž byla provedena, zaskružování bude provedeno až po zajištění poklopu. Část vytěženého materiálu byla odvezena. Dále byl zabezpečen svah před vchodem do Holštejnské jeskyně betonovou zdí, proti sesutí.
- 17/ Během roku byla prováděna průběžně fotodokumentace průzkumných prací a nových prostor. Byla nově provedena fotodokumentace jeskyní Lipovecké, Holštejnské, závrtu č. 60 a č. 68 a některých menších lokalit.
- 18/ Pro popularizaci naší činnosti byla publikována řada článků a provedeno několik krátkých besed a přednášek pro skupiny pionýrů. Dále bylo formou exkurzí seznámeno s charakterem průzkumných prací bezprostředně na jednotlivých lokalitách, téměř 100 osob, pro které jsme zabezpečili odborný doprovod.
- 19/ Během roku zabezpečili členové Holštejnské skupiny průvodcovskou službu u Holštejnské jeskyně, která provedla jeskyni Holštejnskou, Hladomornou, okolím a část také Novou Rasovnou celkem 1395 osob. Návštěvníci byli seznámeni s problematikou průzkumných prací v Moravském krasu a postupem prací na našich lokalitách. Část návštěvníků byla ze zahraničí z PLR, NDR, BLR, SSSR, Kuby, Rumunska a Rakouska. Tak jako v minulých letech jsme zajistili provádění dětí z Pionýrských táborů v Baldovci a ve Sloupě. Na požádání skupina zajistila i provedení kolektivů a různých skupin ze závodů v okolí a brněnských škol.
- 20/ Na žádost organizace Mor. kras v Blansku provedla naše skupina hloubení studny, zapuštění skruží a výkop pro vodovodní potrubí u chaty Mor. krasu u Skalního mlýna. Dále skupina zajistila rabování výdřevy z jeskyně Trámové v propasti Macoše a transport dřeva na dno Macochy, aby mohly urychleně pokračovat práce na ražení nové štoly „dno Macochy - Anděl“. Pro zabezpečení nerušeného provozu na vodní plavbě byl další transport po vodě a uložení dřeva na skládku u silnice proveden v nepřetržité směně v noci. Naše pomoc umožnila zahájit provoz v Punkevních jeskyních v celém rozsahu již počátkem sezony. Tato práce byla provedena zdarma a získaný materiál bude sloužit pro zabezpečení našich průzkumných prací.
- 21/ Pro okamžitou potřebu MNV v Holštejně provedli členové skupiny jednodenní brigádu na vyhloubení jámy na septik u Kulturního domu v obci. Práce byly provedeny zdarma.

- 22/ Pro zabezpečení zdárného průběhu Dálkového pochodu „Memoriál RNDr R. Burhardta“ zajistila skupina kontrolní službu u Holštejnské jeskyně.
- 23/ Pro zvyšování lezeckých schopností bylo provedeno několik lezeckých cvičení ve slaňování a používání klasické lezecké techniky.
- 24/ Pro odstranění havarijního stavu provisorní el. přípojky k Holštejnské jeskyni bylo provedeno nové zakotvení napínacího lana a kontrola zavěšení na sloupech.
- 25/ Dva členové skupiny se zúčastnili mapovacího kurzu, organisovaného ÚV ČSS v Ostrově v Moravském krasu a 5 osob školení o hospodářské a finanční evidenci pořádané rovněž ÚV ČSS v Blansku.
- 26/ Z pověření ÚV ČSS koncem roku věnovala naše skupina značné úsilí zajištění potřebného materiálu pro zabezpečení kurzu dřevění a metodiky hloubení šachet, který bude probíhat na jaře 1980 v Moravském krasu.
- 27/ Členové skupiny se aktivně podílí na organizační činnosti orgánů ČSS ve výboru ZO 6 - 12 a v KV ČSS.
- 28/ Na žádost jiných ZO a skupin zabezpečili členové Holštejnské skupiny provedení jejich členů po našich pracovištích.
- 29/ Velké úsilí bylo věnováno zajištění potřebného materiálu pro zabezpečení prací a jeho údržbě. Na základě skupiny byla zahájena montáž el. instalace pro osvětlení. Největším problémem v současné době je nedostatek náhradních článků do důlních lamp a jejich malý počet. Dále máme absolutní nedostatek základního vybavení, jako kombinézy, gumové holínky a přilby, které mnohdy zcela limitují počet pracovníků na exkurzích.
Dále je nutno především zajistit vzhledem k charakteru našich pracovišť, otevírky závrtů - propasti do 100 m lanové žebře, lana a karabiny. Mnohdy instalace materiálu na jedné lokalitě brání sledovat vodní poměry a změny ve druhé, kdy je hledána souvislost. Situace v materiálu pro trvalé zabezpečení lokalit se zlepšila pouze v případě závrtu č. 60, ale osud dalších lokalit zůstává nejasný. Rovněž technické zabezpečení dalších prací v Holštejnské jeskyni není vyřešeno.
- 30/ Dne 11. listopadu 1979 se sešla členská schůze skupiny, která se rozhodla ustavit novou ZO v rámci ČSSS pod názvem Holštejnská výzkumná skupina. Zahájení činnosti nové ZO se předpokládá ihned po schválení ÚV ČSS. Do nové ZO přechází téměř všichni členové bývalé Holštejnské skupiny, registrované dosud jako pracovní skupina Speleologického klubu v Brně.

Přehled odpracovaných směn dle jednotlivců:

1/ Moučka Jiří	99	směn	30/ Kálmán Miloš	10	směn
2/ Fatka Jan ing.	97	"	31/ Matoušek Zdeněk	9	"
3/ Blažek Jindřich	76	"	32/ Fialová Ludmila	9	"
4/ Cenek Stanislav	74	"	33/ Velehradská Iveta	7	"
5/ Šťastný Emil	73	"	34/ Zeman Jan	6	"
6/ Kuchař Jiří ing.	56	"	35/ Kaltenbrunner Josef	5	"
7/ Malatová Nada	56	"	36/ Kaltenbrunnerová Daša	5	"
8/ Kovář Jan	45	"	37/ Maceček Petr	5	"
9/ Valata Miloš	41	"	38/ Pivoňka Libor	5	"
10/ Vejmělek Jaroslav	39	"	39/ Šmíd Miroslav	4	"
11/ Bernát Vojtěch	39	"	40/ Skrejval Miroslav	4	"
12/ Blažková Věra	39	"	41/ Páč Jiří	3	"
13/ Eber Jaromír	34	"	42/ Ondrušková Hana	3	"
14/ Kroka Ladislav	30	"	43/ Kobrle Oldřich	3	"
15/ Kalábová Milena	28	"	44/ Svitavský Pavel	3	"
16/ Buddík Jiří ing.	24	"	45/ Robeš Josef	3	"
17/ Pešková Ivana	23	"	46/ Soldán Jiří	2	"
18/ Mravec Pavel	22	"	47/ Skutka Ivo	2	"
19/ Hamrla Vladimír	16	"	48/ Petrla Jaroslav	2	"
20/ Fojtů Jaroslav	15	"	49/ Materna František	2	"
21/ Veverka Pavel	14	"	50/ Navrátil Oldřich	2	"
22/ Ondrušek Petr	14	"	51/ Dražil Jiří	2	"
23/ Sedlák Roman	14	"	52/ Hladký Pavel	2	"
24/ Sotolář Karel	14	"	53/ Ševčík Josef	1	"
25/ Kříček Miroslav	13	"	54/ Bílý Mojmír	1	"
26/ Sieger Ladislav	12	"	55/ Obrátilová Dana	1	"
27/ Velehradský Ivan	11	"	56/ Skrejvalová Eva	1	"
28/ Fiala Radoslav	10	"	57/ Navrátilová Mirka	1	"
29/ Šimara Michal	10	"	58/ Různí zájemci	40	"

			Celkem	1181	směn
			T.T.T.T.T.		

V roce 1979 odpracovali členové Holštejnské výzkumné skupiny a jejich spolupracovníci při průzkumných pracích a jejich zabezpečení celkem 1181 směn,
t. j. 7086 hodin.

Počátkem roku bylo pracováno v závrtě č. 68, kde po skončení potapěčského průzkumu byly další práce na konci prostor zastaveny a přesunuly se později do podzemního propadání. Dále byly dokončeny prolongační práce v puklině, směřující ze Vstupního domu k Východu. V současné době se zpracovávají mapové podklady a závěrečná zpráva a připravuje se návrh opatření ke konservaci lokality.

Těžiště prací se přesunulo do závrtu č. 60, kde bylo dosaženo významných úspěchů a práce budou pokračovat i v roce 1980.

Za porozumění a podporu v naší činnosti děkujeme všem organizacím a skupinám, které nám pomohly překonat různé materiálové potíže. Z nich chceme vyzvednout podporu pracovníků Státních lesů - polesí Holštejn, JZD v Šošůvce, organizaci Moravský kras, Spel. kroužku ZO 6 - 01 ADAST, ZO 6 - 04 ČKD, ZO 6 - 10 METRA, skupině Tartaros a dále všem těm, kteří nás v naší dobrovolné a nezištné činnosti pro společnost podpořili alespoň morálně.

Členové Holštejnské výzkumné skupiny věří, že se jako nová Základní organizace České speleologické společnosti budou dále úspěšně podílet na aktivní speleologické činnosti v Moravském krasu. Do nového období své činnosti vítají každou spolupráci, postavenou na rovnoprávnosti partnerů, při řešení krasové problematiky.

Zprávu o činnosti Holštejnské výzkumné skupiny

sestavil ved. skupiny:

Moučka Jirí.

V Holštejně dne 1. ledna 1980.